כל שכן דהוו להו נולד (א) דאסירי? אלא מיא בעבים מינד נידי, השתא דאתית להכי אוקיינוס נמי לא ליקשו לך, מיא באוקיינוס נמי מינד נידי *ותניא *נהרות המושכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי, אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי *בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך? אמר ליה בפירוש שמיע לי, מאי כללא? דאמר רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בעירוב, ותרתי למה לי? אמר רבי זירא צריכי: דאי אשמעינן הלכה כר' יוחנן בן נורי הוה אמינא בין לקולא ובין לחומרא קמ"ל הלכה כדברי המיקל בעירוב ולימא הלכה כדברי המיקל בעירוב, הלכה כרבי יוחנן בן נורי למה לי? איצטריך, ס"ד אמינא הני מילי יחיד במקום יחיד, ורבים במקום רבים, אבל יחיד במקום רבים אימא לא, *אמר ליה רבא לאביי מכדי עירובין דרבנן מה לי יחיד במקום יחיד ומה לי יחיד במקום רבים? אמר ליה רב פפא לרבא ובדרבנן לא שני לן בין יחיד במקום יחיד ליחיד במקום רבים *והתנן (ב) רבי אלעזר אומר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דייה שעתה *ותניא מעשה ועשה רבי כר' אלעזר, לאחר שנזכר, אמר כדי הוא רבי אלעזר לסמוך עליו בשעת הדחק מאי לאחר שנזכר? אילימא לאחר שנזכר דאין הלכה כרבי אלעזר אלא כרבנן, בשעת הדחק היכי עביד כוותיה, אלא דלא איתמר הלכתא לא כרבי אלעזר ולא כרבנן - לאחר שנזכר דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים פליגי עליה אמר כדי הוא רבי אלעזר *לסמוך עליו בשעת הדחק, אמר רב משרשיא לרבא ואמרי לה רב נחמן בר יצחק לרבא ובדרבנן לא שני בין יחיד במקום יחיד בין יחיד במקום רבים *והתניא שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים, רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד, ואי זו היא קרובה ואיזו היא רחוקה? בתוך שלשים - קרובה, לאחר שלשים - רחוקה דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל מקום שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין הלכה כדברי המחמירין המרובים חוץ מזו, שאע"פ שרבי עקיבא מיקל וחכמים מחמירין הלכה כדברי רבי עקיבא וסבר לה כשמואל דאמר *שמואל הלכה כדברי המיקל באבל, באבילות הוא דאקילו בה רבנן אבל בעלמא אפילו בדרבנן שני בין יחיד במקום רבים

ורב

כל שכן דהוו להו נולד ואסירי · אפילו לטלטלן במקומן: **הרי הן כרגלי כל אדם** · כיון דניידי לא קנו שביתה ואפילו הן של יחיד אינן כרגליו: **בפירוש שמיע לך** · מרבי יהושע בן לוי: **או מכללא** · דשמיע לך מיניה מילתא אחריתי ודייקת מינה דכר' יוחנן בן נורי סבירא ליה: **ומאי כללא** · מאיזה כלל הוה ס"ד מעיקרא דשמעת ליה לר' יהושע בן לוי דנימא מילתא דנידוק לה מינה: **בעירוב** · בכל משפטיו ותחומין מהלכות עירובין הן: **בין לקולא** · כגון אדם ישן דאי לא קנה שביתה לא נפיק מד' אמות: **לחומרא** · כגון כלי הפקר אי אמרת קונין שביתה אסור להוליכן למקום שעירב זה המוליכן אלא אלפים הוא דאית להו לכל רוח: **קמ"ל כדברי המיקל** · באדם הוא דהלכתא כוותיה דכיון דניעור קנה ישן נמי קנה אבל בכלים לית הלכתא כוותיה: **אבל יחיד במקום רבים** · כגון ר' יוחנן בן נורי דפליגי רבנן עליה אימא לית הלכתא כוותיה: רבי אליעזר גרסינן: **כל אשה שעברו עליה שלש עונות** · דהיינו ל' יום דעונה סתם לפריסת נדה משלשים יום לשלשים יום וכל אשה שעברו עליה תשעים יום ולא ראתה נסתלקו דמיה ואם ראתה אחרי כן אמרינן השתא הוא דראתה דם ולא מטמאין טהרות שנתעסק' בהן למפרע כשאר נשים שדמיהן מצויין שמטמאות טהרות למפרע מעת לעת כדאמר במס' נדה (דף ג.) דחיישינן שמא כותלי בית הרחם העמידוהו ותנן (שם מ.) כל הנשים מטמאות בבית החיצון ופליגי רבנן עליה ואמרי דאין הפסקת ג' עונות סילוק אלא לזקנה שעברו עליה ג' עונות סמוך לזקנתה אבל בילדה לא: **כרבי אליעזר** · וטיהר אף בילדה שעברו עליה ג' עונות: **אחר שנזכר** · משמע דנזכר דלאו שפיר עביד: **שעת הדחק** · שני בצורת הוו ואיכא הפסד טהרות: **מאי כשנזכר** · אילימא נזכר דאיתמר בפלוגתייהו הלכה כרבנן וכשנעשה המעשה לא היה זכור ועכשיו נזכר אמאי לא אהדר עובדא: **אלא** · האי דלא אהדר משום דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר ומאי נזכר - לאחר שנזכר דרבים פליגי עליה דהוה ליה למיעבד כרבים אמר כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק ולא אהדר עובדא הא לאו בשעת הדחק לא אלמא אע"ג דמעת לעת גזירה דרבנן היא, בעי למיעבד כרבים: **נוהגת שבעה** · לרחיצה ולתכבוסת ושלשים לתספורת וגיהוץ מיום שנשמע לו: **וסבר לה** · רבי יוחנן כשמואל: ה"ג

כל שכן דהוי ליה נולד ואסיר · ואע"ג דמשקין בפירי נמי אמרינן בפסחים (דף כג:) דמבלע בליעי אפ"ה לא מתסרי משום נולד אי לא גזרינן שמא יסחוט דמים בעבים בליעי טפי ואינה ניכרין כמו משקין בפירי ואפילו לא היו ניכרין · משקין בפירי כלל לא חשיבי נולד כיון דמעיקרא נמי הוי אוכל אוכלא דאיפרת הוא וא"ת ולימא הא רבי שמעון היא דלית ליה מוקצה ולית ליה נולד כדאיתא בריש ביצה (דף ב.) וי"ל דבנולד כה"ג דדבר חדש שלא בא לעולם כל עיקר מודה רבי שמעון וכן באפר כירה שהוסק ביום טוב נראה דמודה ר"ש דאסור לכסות בו אא"כ ראוי לצלות בו ביצה כדאמר בפרק קמא דביצה (דף ח.) :

נהרות המושכין · פ"ה אפי' הן של יחיד ונראה שדקדק דאי הוה של רבים דווקא מאי איריא נהרות אפי' מים מכונסים נמי אמרי' לעיל כרגלי הממלא והיינו כרגלי כל אדם דהכא כדפריש' לעיל *דהכל אחד וכן מוכח בפרק בתרא דביצה (דף לט.) דבשל יחיד מיירי דפריך מהך דהכא אמתני' דהתם דקתני בור של יחיד כרגלי היחיד ומיהו שם לא פירש רש"י כרגלי הממלא וכרגלי כל אדם בענין אחד ור"ת מפרש אפילו מיירי בשל רבים מדקדק שפיר דדווקא משום דניידי לא קנו שביתה אבל מכונסים דקנו שביתה יש להם אלפים אמה לכל רוח כרבי יוחנן בן נורי :

הוה אמינא בין לקולא בין לחומרא · הוה ליה למימר דאיצטריך הלכה כדברי המיקל לפסוק הלכה בכל מקומות אלא דניחא ליה למימר דאפילו להך מילתא גופה איצטריך :

קמ"ל הלכה כדברי המיקל בעירוב · דלענין אדם הלכה כרבי יוחנן בן נורי דקני שביתה ולענין כלים הלכה כרבנן דלא קנו שביתה והרי הן כרגלי כל אדם ולא הוי תרי קולי דסתרי אהדדי דקיימא לן כרבנן דאמרי אין חפצי הפקר קונין שביתה וישן היינו טעמא הואיל וניעור קני ישן נמי קני כדפ"ה ואפילו אם לא היה משמעינן רבי יהושע בן לוי אלא הלכה כדברי המיקל בעירוב לחוד הוה משמע מדבריו דהלכתא כדברי שניהם להקל :

לסמוך עליו בשעת הדחק · פי' הקונטרס דשנת בצורת הוה ואיכא הפסד טהרות ואי אפשר לומר כן דבדחק כה"ג אפי' רבנן מודים כדאמר בפ"ק דנדה (ד' ט:) אין שעת הדחק ראיה ומפרש התם מאי שעת הדחק שנת בצורת הוה ואיכא דאמרי דטהרות אפים ועבוד וחסו רבנן להפסד טהרות* :

דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל · אפילו ביחיד במקום רבים נראה דלעולם הלכה כדברי המיקל באבל וחוץ מזו לאו למעוטי שאר מקומות דאבל קאמר כדקאמר אבילות הוא דאקילו ביה רבנן וכן מוכח בהדיא פרק בתרא דמו"ק (דף יט:) גבי אבא שאול ורבנן גבי קובר את מתו ג' ימים לפני הרגל וגבי בא ממקום קרוב פלוגתא *דרשב"ג ורבנן (דף כב:) וא"ת כיון דאפי' יחיד במקום רבים אמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל למה ליה לשמואל למיפסק בפרק בתרא דמו"ק (דף כד:) *כרשב"ג דאמר לעיל ויום הכפורים כרגלים ויש לומר דקמ"ל אפי' ביחיד במקום רבים כדקאמר אבילות הוא דאקילו ואפי' ביום ראשון דהוי דאורייתא כדאמר בה"ג דהלכה כדברי המיקל באבל מידי דהוי כהלכה כדברי המיקל בעירוב כדמשמע לעיל מדקאמר מכדי עירובין דרבנן מה לי יחיד במקום וכו' משמע דלא הוה הכי אי הוה דאורייתא ניחא דלדידיה וכן מוכח בפ' יש בכור (בכורות דף מט:) גבי פלוגתא דר"ע ורבנן דאמר רב אשי הכל מודים למנין אבילות דיום ל' כשלפניו דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל ואפילו ביום ראשון אינו נוהג אבילות וזה לשון ה"ג היכא דשכיב שכיבא ביום טוב ראשון או ביום טוב שני של מועד או בי"ט ראשון או ביום טוב אחרון אינו נוהג אבילות

עד

מסורת הש"ס

[לקמן מח. שבת קכח: ביצה לט.]

[ברכות ס. וע"ש]

נדה ז:

שם ו. ט:

[ברכות ס. וש"נ]

מ"ק כ.

[מ"ק יח. יט: כ. כב. כד: בכורות מט. חולין כ.]

[צ"ל דר"ש]

[צ"ל כר"ג]

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהוו להו נולד דאסירי: (ב) שם והתנן רבי אליעזר כצ"ל וכן בכל העמוד:

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' שם וטוש"ע שם סעיף טו :

לה ב מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תא :

לו ג מיי' פ"ד מהל' טומאת משכב ומושב הלכה א סמג עשין רמג:

לז ד מיי' פ"ז מהל' אבל הלכה א סמג עשין ב טוש"ע י"ד סי' תב סעיף א :

רבינו חננאל

א"ר יעקב בר אידי אריב"ל הלכה כריב"נ במי שישן ולא ידע עד שחשכה יש לו אלפים אמה לכל רוח ותוב אריב"ל הלכה כדברי המיקל בעירוב. ש"מ דלית הלכתא כר' יוחנן אלא לקולא אבל היכא דאיכא לחומרא כגון חפצי הפקר דקנו שביתה ולית ליה למוצאם להוציאם חוץ לאלפים אמה שלהן לא אלא כרגלי כל אדם. ולא פי' הלכתא כריב"נ אלא משום דפליג בהדי רבים. אמר רבה מכדי עירוב דרבנן הוא מה לי יחיד במקום יחיד ומה לי יחיד במקום רבים הכל אחד הוא. ואמרינן וכל מדרבנן לא שאני לן בין יחיד במקום יחיד ובין יחיד במקום רבים והתנן בתחלת נדה ר' אלעזר אומר כל אשה שעברו עליה ג' עונות פי' הווסת שלה שהיתה ווסתה לראות כל ט"ו יום הפסיקה ועכשיו עברו עליה ג' פעמים ט"ו יום ולא ראתה ואע"ג דאינה זקינה שיש לומר נסתלקו דמים חדל להיות לה אורח כנשים. ואח"כ ראתה דייה שעתה ואין מטמאין אותה מעת לעת ותניא מעשה ועשה רבי כר' אליעזר סבר יחיד פליג עליה ולא אתמר הלכתא לאחר שנזכר שלא כמר ולא כמר. אמר כדי ר' אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק. מאי שעת הדחק פירושה רבנן אשה שהפסיקה ג' עונות ואמרינן עונה בינונית שלשים יום *)אפי' שהעבדה טהרות ואח"כ ראתה דם. איכא דאמרי שנת בצורת היתה ועשתה טהרות ונדחק הדבר לרבי להפסידם. ולהחזיקה בטומאה לאחר מעת לעת ופסק כר' אלעזר דייה שעתה. והנה מדרבנן הוא דאמר רבא מאי דרבנן כדרב יהודה אמר שמואל דבר זה חכמים תקנו לבנות ישראל להיות בודקות עצמן שחרית וערבית בשחרית להכשיר טהרות שעשתה בלילה, בערבית להכשיר טהרות שעשתה ביום והואיל ולא בדקה הפסידה ולא יתירה עונה ומטמאות מעת לעת. דלאבל מדרבנן [הוא] ושני בין יחיד ליחיד ובין יחיד לרבים ותוב אתו רבנן אחריני ולאהדרינהו ושני (כדרבנן) [בדרבנן] בין יחיד ליחיד בין יחיד לרבים מהא דתניא שמועה קרובה שהיא בתוך שלשים יום נוהגת ז' ימי אבילות ולאיהוך כיוצא בו ל' יום. ושמועה רחוקה שהיא לאחר ל' יום אינה נוהגת אלא יום אחד דברי ר"ע וחכ"א בין קרובה בין רחוקה נוהגת ז' ול'. ואמרינן כ"מ שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין הלכה כרבים חוץ מזו שאע"פ שר"ע יחיד הוא ור"ע מיקל הלכה כמותו. דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל [באבל] באבילות הוא דאקילו רבנן (ואמרינן כיחיד) [אפי' ביחיד] במקום רבים אבל בעלמא לא. ואפי' בדרבנן הרי שני בין יחיד ליחיד ורבים ופריק רב פפא לבלותו

---

*) [צ"ל ואפים למעבדה טהרות].